



Træn din afstandsbedømmelse

Afstanden er afgørende for det dræbende skud

Af Thorkild Ellerbæk

Det er meget ofte på afstandsbedømmelsen, at nyjægere dumper til jagtprøvens praktiske del. Det er der for så vidt ikke noget mærkeligt i, for er man ikke trænet i netop at bedømme afstande, er det svært. Men desværre er det også på en forkert afstandsbedømmelse, at mange erfarne jægere skyder forbi eller værre endnu – anskyrer fugle i luften.

JAGT, Vildt & Våben forsøger her at give dig nogle gode råd og vejledning til at opnå den bedst mulige afstandsbedømmelse og dermed et vigtigt skridt på vejen til, at de fugle du skyder på, falder døde ned.

Til at starte med er det vigtigt at erkende, at der er forskel på, hvor skudstærke de enkelte fuglearter er. Snepper, bekkasiner og agerhøns er forholdsvis lette at dræbe, og fasaner i starten af sæsonen er heller ikke skudstærke, men hen på efteråret/vinteren bliver de faktisk temmelig hårdføre. Det samme gælder duerne, som vi jo først må skyde så sent, at de er blevet ret skudstærke.

Skal man skyde høje ænder, fasaner eller duer, er teknikken vigtig. Den forreste skytte er ikke rigtig i balance, mens den bageste har fået fodstillingen på plads og derfor står mere ideelt. (Foto: Simon K. Barr, TweedMedia)

*Hvad var det, der gik galt i den forløbne sæson?
Hvorfor var det lige, at ikke alle fugle
blev leveret til apportering? Noget skyldes
selvfølgelig manglende teknik, men ofte ligger
en del af årsagen i forkert afstandsbedømmelse.
Vi skyder tit på for lange hold og rammer ikke.
Eller værre – anskyrer.*

Ænderne er skudstærke fugle, og det gælder selvfølgelig også gæs. Med hensyn til de sidste er der et gammelt ord, der siger, at "man skal ikke skyde gåsen, før man kan se den i øjnene". Det er godt nok et gammelt råd, men alligevel noget, man selv i dag kan bruge til noget.

Så er der selvfølgelig forskel på, om man skyder til fuglene på opfløj og dermed ofte skyder bagtil, for i den situation er de generelt mere skudstærke, end hvis der er tale om spidsskud eller sideskud.

Sneppen er meget lidt skudstærk. Jeg har set en sneppe falde død i skuddet, selv om det var over 40 meter ude. Det vil ballistisk set sige, at fuglen sandsynligvis kun har fået et par hagl.

AFSTANDSBEDØMMELSE

► Derimod er der ikke meget der taler for, at de gåsejægere, som siger, at de kan hente en gås ned fra 50 meter med magnum-patroner og 1/1 boring, taler sandt. En simpel test med et skud på testskiven viser jo, at det er meget få hagl der er inde i det felt som er dræbende på en gås på den afstand.

Vi ved, at de fleste jægere i Danmark skyder med 70 mm patroner i normale ladninger mellem 28-32 gram hagl. Der skydes til fugle i haglstørrelserne 4 og 5 (6 i Bismuth) og måske 3'ere til gæs og ænder. Dette er også meget effektive ladninger i moderne patroner, som giver gode skudbilleder i normalt chokede jagtgeværer (1/4 og 1/2 chokes).

Der vindes ballistisk set ikke meget ved at gå op i magnum og hyper-super-sonic og hvad det ellers hedder. Den dræbende effekt på en haglpatron aftager drastisk, når man kommer ud over en afstand på 35 meter. Der er ikke megen power tilbage på den afstand.

Det er også derfor, at 35 meter er den maksimale afstand de jagtetsiske regler angiver til stort set alt fuglevildt. Skyder man ud over det, øges risikoen for anskydninger betragteligt, og danske jægere har ikke rigtig råd til flere undersøgelser, der viser, at vi anskyder for mange vilde fugle.

PRAKTISK HJEMMEØVELSE

Hovedproblemet ligger efter al sandsynlighed i, at der er mange jægere, som har svært ved at bedømme afstanden nøjagtigt.

Prøv selv at lade en anden person stille en genstand på størrelse med en and eller en fasan op på forskellige afstande, fx 20, 30, 35 og måske 40 meter. Gennemfør en test, der består i, at du kommer gående omkring et hushjørne eller lignende og så ved første øjekast skal angive den aktuelle afstand til "fuglen" til din medhjælper. Prøv det på de forskellige afstande. Mange vil helt sikkert blive overraskede, selv om der jo også er den del, der er gode til at vurdere den rigtige afstand.

En anden og helt klart sjovere metode er at skyde på testskiver eller hjemmelavede skiver med en cirkel på 70 cm. Find et sted, hvor det er lovligt og sikkert at stille nogle af disse skiver op sammen med jagtkam-

meraterne. Stil dem op på forskellige afstande og lav testen på den måde, at testpersonen kommer gående og så straks skal skyde til skiven i det øjeblik, han/hun ser den (uden at have set den før). Med garanti en test, som mange selv garvede haglskytter vil finde udfordrende.

Krikænder på opføj kommer meget hurtigt højt til vejs. Inden man har fået geværet til skulderen, er de hurtige flyvere uden for rækkevidde. At de samtidig flytter sig hurtigt, gør dem ikke nemmere at ramme. (Foto: Simon K. Barr, TweedMedia)

Selvfølgelig er dette en kunstig situation og fortrinsvis i jordhøjde af hensyn til sikkerheden, men det er en god test til at vise, hvor man rent faktisk placerer flest hagl på en ukendt afstand. Det vil være en øjenåbner for de fleste og en håndgribelig demonstration af, hvor mange hagl man placerer i det dræbende felt på en given afstand. Ud over at man selvfølgelig også får et billede af, om man skyder lidt for meget til den ene eller anden side eller måske over eller under.

Endelig er der muligheden for inden sæsonen at arrangere en lerdue dag sammen med medjægere i konsortiet. Når man lejer kastemaskiner eller hyrer en lerduekaster i den professionelle ende, kan alle få mulighed for at prøve kræfter med hurtigt flyvende duer på alle mulige afstande. Herunder også prøve dem af ude over den forsvarlige skudafstand til levende vildt.

BRUG PEJLEMÆRKER

Det sværeste er at bedømme afstanden i det åbne land eller på havet. Altså opad uden pejlemærker som træer og bakker. Når duer, ænder eller gæs kommer trækkende ind med kun med den åbne himmel som baggrund, er det ekstra svært.

En metode er at træne i at vurdere højden på ænderne ved at kigge på dem i en vinkel på 30-45 grader på en afstand af fx 50-100 meter. Der vil man have noget i landskabet eller horisonten som pejlemærke, og så kan man overføre denne højdebedømmelse til, når de kommer mere lige ind over. Man får en fornemmelse af den enkelte fuglearts størrelse på den forsvarlige afstand. ►



AFSTANDSBEDØMMELSE

- ▶ Lettere er det, når man fx er sat på post til en driv- eller klapjagt i en skov eller i et landskab med beplantning. Erfarne klapjagtsjægere tager som det første bestik af bevoksningen foran og ved siden af posten. Hvor høje er træerne, og hvad er mit skudfelt ud til siderne? Så ved man, hvor højt de fleste fasaner flyver, når de kommer fri.

For at finde ud af, hvor høje træerne er, kan du stille dig tæt på et træ og aflæse et punkt på stammen, som er ca. to meter oppe. Gå så tilbage på post og stræk armen ud med hånden foran dig med to, tre, fire eller fem fingre til at angive, hvor de to meter, du lige har målt, når til. Herefter stables fingrene/hånden oven på hinanden, og hvis der er fem gange op til træets top, ja, så er træet jo ca. 10 meter højt.

Kommer fasanen så i kraftig stigning over træerne, er afstanden forholdsvis nem at vurdere. Og da der skal skydes i en vinkel på minimum 45 grader, bliver det dermed mere end de 10 meter, der er træernes højde.

De fleste fasaner på en klapjagt skydes på mellem 20 og 30 meters afstand. Det er ideelt, for alle patronladninger er dræbende på den afstand, forudsat at skytten rammer. Og samtidig bliver fasanen ikke skudt i stykker.

Mindre erfarne klapjagtskytter har det med at skyde, så snart de ser fuglen. Hvis man er placeret 15 meter fra et 10 meter højt træ og skyder og rammer perfekt, når fuglen er synlig lige over trætoppen, er der ikke megen vildtmiddag i den fugl.

God klapjagts-etikette foreskriver da også, at man ikke skyder fuglene for tæt på, og at de skal være frit flyvende. Sikkerheds-reglerne siger også, at der skal skydes i mindst 45 grader og opad.

Det har noget med "god opførsel" at gøre, og det har også at gøre med, at værten ikke ønsker sine fugle skudt så tæt på, at de ikke kan omsættes og bruges til spisebrug.

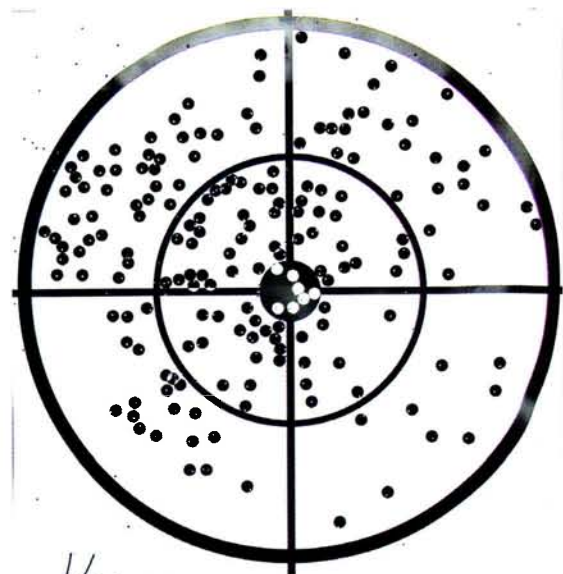
I praksis har vi alle set en skytte skyde en and, en due eller en fasan "rigtigt højt". Og det kan jo lade sig gøre, når vi ved, at der i gennemsnit kun skal tre hagl til at dræbe de fleste fugle, forudsat de rammer rigtigt. Men vi har nok set flere "tage chancen" til en høj fugl og set en fjer eller to dale fra fuglen, som er fart-sat. Dette er et sikkert tegn på, at nogle hagl har ramt fuglen, og at den derfor i princippet er anskudt.

En oplevelse, som jeg personligt helst ikke vil opleve igen, var da en yngre medjæger skød efter en due i starten af drevet på mindst 50 meters afstand med bemærkningen: "Den fik da en hilsen med på vejen ..." Det er dårlig jægermoral.

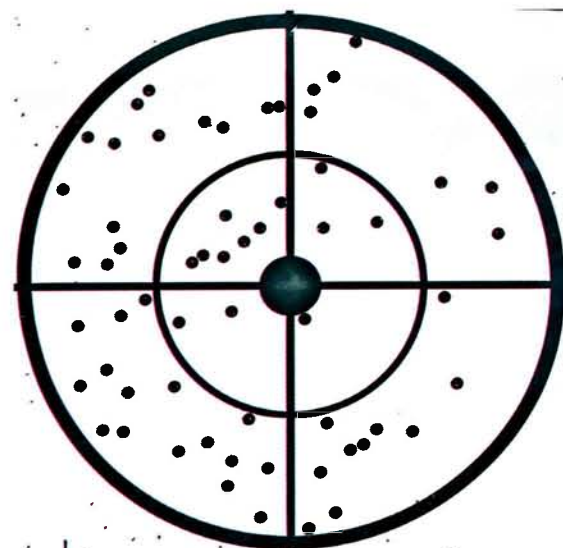
DEN BALLISTISKE FORKLARING

Ikke underligt er det i England med deres fasanjagter, at debatten om de høje fugle i øjeblikket er i fuld gang. Der har været megen prestige i at komme på de jagter, hvor fuglene bliver præsenteret på helt op til 80 meter, og hvor de altså også bliver skudt. Men efterhånden er sandhænden ved at komme frem, og selv de bedste af skytterne må erkende, at deres patronforbrug til de høje fasaner er stort. Det ▶

Haglfordelingen på forskellige skudafstande



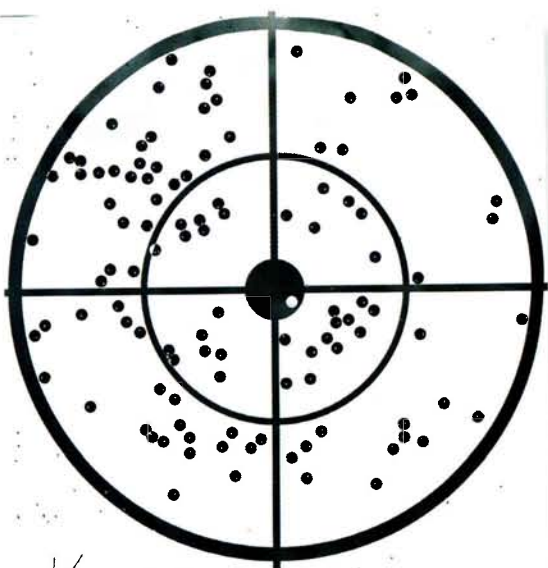
1/2 32 gr. 25



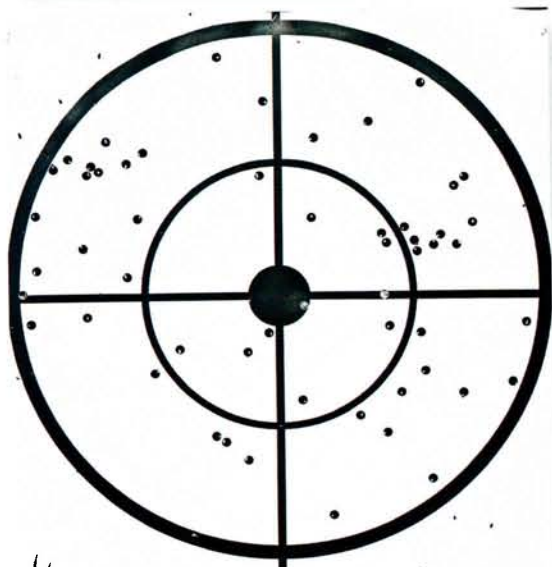
1/2 32 g 50

AFSTANDSBEDØMMELSE

De fire testskiver viser haglfordelingen på forskellige afstande. Til de tre første er det almindelige kaliber 12 patroner i 70 millimeter med 32 gram hagl, alle med 1/2 choke. Fra venstre sidder haglene tæt på 25 meters afstand. Der er straks en synlig spredning på 35 meter, men dog med dræbende hagl i den centrale del af skiven. Endelig er det vist ret tydeligt, at på 50 meter er effekten forsvundet. Yderst til højre kan man se hvor få hagl i midten (12 stk. med stor spredning) der er i centret selv med en kal. 12, 86 millimeter magnum og 42 gram hagl 2 med 1/1 choke.



1/2 32g 35



1/1 86mm 42g 2/50

Køb og sælg våben på auktion...

Hos Bruun Rasmussen kan du købe og sælge våben året rundt.

Vi søger jagtvåben og relaterede emner til salg på vores auktioner.

*Webley Et Scott. A best 20-bore
boxlock ejector gun model 701 no. 102541.*

Hammerslag: 13.000 kr.

For yderligere information kontakt venligst
David Utzon-Frank på tlf. 6035 1221
eller e-mail: duf@bruun-rasmussen.dk

AFSTANDSBEDØMMELSE

er ikke ualmindeligt, at en sådan jagt har et forbrug på 10 patroner pr. nedlagt fugl, og så skal man ikke have gået meget på jagt for at vide, at der er en del anskudte fugle, som ikke ender på paraden.

Der findes jægere i England, som bevisligt kan dræbe fasaner i den højde med deres 81 cm lange løb, 1/1 chokes og 36 grams hagl. Men det er ikke mange, og ofte har de en fortid som sportsskytter i topklassen. Og selv de må erkende, at det at skyde mange skud med den ladning ikke er behageligt.

Grænder er skudstærke fugle, som samtidig flyver hurtigt. Skudafstanden til grænder bør derfor ikke være mere end 35 meter. Man kan næsten se på billedet her, at skytten ikke holder langt nok foran, men afstanden er i orden. (Foto: Simon K. Barr, TweedMedia)

Det samme er set mange gange herhjemme, både med fasaner og ænder, der "præsenteres" i en alt for uopnåelig højde. Nok ikke 70-80 meter, men nok 50 meter, og i den situation skal man altså være en god skytte for at dræbe en fasan eller and i medvind. Mener du selv, at du magter opgaven, så prøv det lige på en af de skydebaner, hvor lerdueårnet kan hæves op til at sende lerduer ud i den højde.

Nogle ballistiske facts omkring, hvad der egentlig er til "rådighed" af dit skud på fx 70 meter: Haglsværmen i en 32 grams 70 millimeter patron vil på den afstand have udstrakt til ca. seks meter i længden. Det vil sige, at det sidste hagl når frem til fuglen 0.03 sekunder efter det første hagl. Og er det en and eller fasan i medvind vil den have tilbagelagt ca. fem meter, hvilket igen vil sige, at de sidste hagl ikke når frem til fuglen.

Beregningen er lavet på et stillestående mål (altså ren teori, men det ændrer ikke ved den faktuelle hastighed eller rettere mistede hastighed). Fuglen kommer hurtigt, og der skal holdes godt foran. Men eftersom hastigheden på haglene daler drastisk, jo længere afstanden er, opstår der helt naturligt større risiko for at skyde foran eller i praksis oftere bagved. Det er måske ikke i sig selv helt galt, men risikoen for en anskydning er den samme som for at skyde forbi, og det er jo tankevækkende.

De fleste af os kommer på praktisk jagt, hvor vi har skud-chancer inden for de afstande, som er forsvarlige. Fugle for stående hunde eller fugle, der lettes i drev på land og i vand, vil for det meste komme i god skydehøjde. Men er vi på trækjagt eller regulær klapjagt, er det, at vi kommer i situationer, hvor flyvehøjden kan være sværere at fastsætte.

Der er ikke nogen chance i denne verden for, at vi undgår anskydninger af flyvende vildt. Det vil være forkert at påstå, men vi kan imidlertid hele tiden dygtiggøre os og træne. Ikke blot i skydeteknik på lerduebanen, men også i at kunne bedømme afstanden så korrekt som muligt. ■

